

СТ А Н О В И Щ Е

От: **Доц. д-р Петрана Грозданова Стойкова**
Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград
Научна специалност: Социология

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „**доктор**“ по научна специалност „Социология“ в УНСС

Автор на дисертационния труд: **Радина Николаева Великова**
Тема на дисертационния труд: Социални измерения на тероризма. Влияние върху сигурността на публични институции: върху примера на български училища

Научни ръководители: **Проф. д-р Георги Петрунов**
Проф. д.н. Вихрен Бузов

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 156/23.01.2026 г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Съгласно Заповед № 1215/ 26.04.2021 г. на заместник-ректора по НИД на УНСС дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра „Икономическа социология“ при *Общикономическия факултет* на УНСС по научна специалност „Социология“. Обучението е осъществено в *редовна* форма през периода 13.04.2021 г. – 26.01.2026 г. Докторантурата е била прекъсната поради бременност и майчинство.

Докторант Радина Николаева Великова придобива образователно-квалификационна степен „бакалъвър“ по специалност „Културология“ (2010 г. – 2014 г.) и образователно-квалификационна степен „магистър“ по същата специалност (2014 г. – 2016 г.) в Софийския университет „Св.

Климент Охридски“. Професионалният ѝ опит е в сферата на охраната и сигурността. Завършените степени на висше образование по специалност „Културология“ имат съществен принос за успешното изпълнение на трудовите задължения от страна на докторанта, свързани с осигуряването на сигурност от най-високо ниво. Задълбоченото разбиране на културните различия, социалните структури и невербалната комуникация допринася за ефективното управление на рисковите ситуации, вземането на адекватни решения и изграждането на доверие с всички участници в конкретния конфликт. Докторската програма по научна специалност „Социология“ и избраната тема на дисертационния труд са пряко свързани с научните търсения и професионалното развитие на докторанта.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е с обем 199 страници и се състои от увод, четири глави, заключение, три приложения и използвана литература. Структурата му е логически и концептуално издържана. Уводът съдържа основните елементи, характерни за едно дисертационно изследване. В него ясно и прецизно са дефинирани обекта, предмета, целта, задачите, изследователската теза, хипотезите и ограниченията на дисертационния труд. В първа глава „Дефиниране и концептуализация на тероризма“ са представени различните дефиниции на понятието „тероризъм“, историческите корени на съвременния тероризъм и някои от основните подходи, използвани в изследванията на тероризма. Във втора глава, озаглавена „Социална вграденост на тероризма“, се разглеждат основните прояви на тероризма и факторите, които го правят възможен. Третата глава „Политики за превенция и противодействие на тероризма“ съдържа анализ на политиките за превенция и противодействие на терористични заплахи на международно ниво, на национално ниво и спрямо образователни институции. В четвърта глава „Емпирично изследване на действия спрямо терористични заплахи – на примера на български училища“ са представени и анализирани резултати от проведено авторско емпирично изследване, посветено на мерките при терористични заплахи в български училища. В заключението се съдържат основните изводи от дисертационното изследване, а в трите приложения самостоятелно разработения от докторанта инструментариум за емпиричното изследване.

Библиографията е добре подбрана и съответства на темата на дисертационния труд. Използваните източници са 199, от които 66 на български език и 113 на английски език. В литературата са включени 20 нормативни и стратегически документа.

Темата на дисертационния труд е безспорно актуална. Тероризмът

представлява едно от най-големите предизвикателства пред съвременното общество. Той е явление, което влияе на целия социален организъм. Изследването на социалните и институционални измерения на сигурността в училищата има както научна, така и практическа стойност.

3. Използвана методология

Приложен е интердисциплинарен методологически подход в дисертационното изследване. Високо оценявам и самостоятелно проведеното от Радина Великова емпирично изследване. В дисертационния труд са представени резултати от: 1) Контент-анализ на 34 вътрешнонормативни документа, уреждащи действия в осем български училища при терористични заплахи. Документите обхващат правилници за дейността, вътрешни инструкции и годишни планове за развитие; 2) Полуструктурирани интервюта с общо 22 директори и помощник-директори от училища в София, Пловдив, Варна, Бургас, Русе, Стара Загора и Враца. 3) Непредставително количествено проучване с 98 представители на различни училища в България (директори, помощник-директори и учители). Комбинираното използване на количествени и качествени методи дава възможност за по-задълбочено изучаване на изследвания проблем.

4. Оценка на научните и научноприложните резултати и приноси

Представената самооценка на научните и научноприложните приноси на дисертацията отразява обективно постигнатите резултати. Дефинираните общо шест приноса следват ясна логическа линия и последователност. В съкратен вариант приносите са следните: 1) разработена е аналитична рамка за изследване на тероризма като социален феномен; 2) обосновано е разбирането за социалната вграденост на явлениято тероризъм; 3) проблематизирана е връзката между тероризма и кризата на общественото доверие в съвременното общество; 4) реализирано е първото емпирично изследване относно институционалната готовност на българските училища да реагират при терористични заплахи; 5) идентифицирани са конкретни нормативни, организационни и кадрови дефицити в системата за превенция и реакция при терористични заплахи в училищната среда; 6) предложени са практически препоръки за повишаване на институционалната готовност, междуинституционалната координация и изграждането на устойчива култура на сигурност в образователната среда. Дисертационният труд е теоретично и методологично издържан и притежава научна и приложна значимост.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Представени са четири самостоятелни публикации по темата на дисертацията. Те показват устойчивия интерес на автора към изследването на социалните аспекти на тероризма. Не мога да констатирам наличието на плагиатство в публикуваните статии.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът отразява коректно структурата и съдържанието на дисертационния труд. В него се съдържа справка за научните и научноприложните приноси на дисертационното изследване. Представен е и списък на публикациите, свързани с темата на дисертацията.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Имам следните препоръки:

1. Авторът да продължи научното си изследване върху тероризма от социологическа перспектива и да разшири анализа си за влиянието на тероризма върху сигурността на публичните институции;
2. Във въпросника, използван за анкетиране на 98 представители на различни български училища, да бъде добавен социално-демографски блок въпроси (*Приложение № 3. Анкетна карта*).

8. Заключение

Дисертационният труд на тема **„Социални измерения на тероризма. Влияние върху сигурността на публични институции: върху примера на български училища“** съдържа научни и научноприложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за учебната дейност на УНСС. Давам **положителна оценка** на докторската теза и **предлагам на научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Радина Николаева Великова** в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, *професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата*, по научна специалност „Социология“.

27.02.2026 г.
Благоевград

Подпис:
Доц. д-р Петрана Стойкова

R E V I E W

By: **Assoc. Prof. Dr. Petrana Grozdanova Stoykova**
South-West University „Neofit Rilski“ – Blagoevgrad
Scientific specialty: Sociology

Regarding: Dissertation for the award of the educational and scientific degree of “Doctor” in the scientific specialty “Sociology” at the University of National and World Economy

Author of the dissertation: **Radina Nikolaeva Velikova**

Dissertation topic: Social dimensions of terrorism.
Impact on the Security of Public Institutions:
on the Example of Bulgarian Schools

Scientific advisors: **Prof. Dr. Georgi Petrunov**
Prof. DSc. Vihren Buzov

Reason for presenting the review: Member of the scientific jury for the public defense of the dissertation in accordance with Order No. 156/ 23.01.2026 of the Rector of the University of National and World Economy.

9. General data about the PhD candidate

Pursuant to Order No1215/ 26.04.2021 of the Vice-Rector for Scientific Research at the University of National and World Economy, the doctoral candidate studied in the doctoral program at the Department of Economic Sociology, Faculty of General Economics of the University of National and World Economy in the scientific specialty of Sociology. The training was carried out full-time from 13.04.2021 to 26.01.2026. The doctoral program was interrupted due to pregnancy and maternity leave.

Radina Nikolaeva Velikova obtained a bachelor's degree in the specialty “Cultural Studies” (2010–2014) and a Master's degree in the same field (2014–

2016) at Sofia University “St. Kliment Ohridski”. Her professional experience is in the field of security and safety. The degrees in cultural studies have contributed significantly to the successful performance of her duties related to ensuring a high level of security. Her in-depth understanding of cultural differences, social structures, and nonverbal communication contributes to the effective management of risk situations, adequate decision-making, and building trust with all parties involved in a particular conflict. The doctoral program in the scientific field of "Sociology" and the chosen topic of the dissertation are directly related to the doctoral student's scientific research and professional development.

10. General description of the dissertation

The dissertation has 199 pages and consists of an introduction, four chapters, a conclusion, three appendices, and a bibliography section. Its structure is logical and conceptually sound. The introduction contains the main elements characteristic of a dissertation study. It clearly and precisely defines the object, subject, purpose, tasks, research thesis, hypotheses, and limitations of the dissertation. The first chapter, “Definition and Conceptualization of Terrorism”, examines the various definitions of the concept of “terrorism”, the historical roots of contemporary terrorism, and some of the main approaches used in terrorism studies. The second chapter, entitled “Social Embedding of Terrorism”, examines the main manifestations of terrorism and the factors that make this possible. The third chapter, “Policies for Preventing and Countering Terrorism”, contains an analysis of policies for preventing and countering terrorist threats at the international level, at the national level, and in educational institutions. The fourth chapter, “Empirical Study of Actions Against Terrorist Threats – the Example of Bulgarian Schools”, presents and analyzes the results of an empirical study conducted by the author, dedicated to measures against terrorist threats in Bulgarian schools. The conclusion contains the main findings of the dissertation research, and the three appendices contain the tools for empirical research developed independently by the doctoral student.

The bibliography is well selected and corresponds to the topic of the dissertation. There are 199 sources used, 66 of which are in Bulgarian and 113 in English. The literature includes 20 normative and strategic documents.

The topic of the dissertation is undoubtedly relevant. Terrorism is one of the greatest challenges facing contemporary society. It is a phenomenon that affects the entire social organism. The study of the social and institutional dimensions of security in schools has both scientific and practical value.

11. Methodology of the study

An interdisciplinary methodological approach has been applied in the dissertation research. I highly appreciate the empirical research conducted independently by Radina Velikova. The dissertation presents the results of: 1) Content analysis of 34 internal regulatory documents governing actions in eight Bulgarian schools in the event of terrorist threats. The documents include rules of procedure, internal instructions, and annual development plans; 2) Semi-structured interviews with a total of 22 principals and deputy principals from schools in Sofia, Plovdiv, Varna, Burgas, Ruse, Stara Zagora, and Vratsa. 3) A non-representative quantitative survey with 98 representatives of various schools in Bulgaria (principals, deputy principals, and teachers). The combined use of quantitative and qualitative methods allows for a more in-depth study of the research problem.

12. Assessment of the scientific and applied scientific results and contributions

The presented self-assessment of the scientific and applied scientific contributions of the dissertation objectively reflect the achieved results. The six contributions defined follow a clear logical line and sequence. In summary, the contributions are as follows: 1) an analytical framework for studying terrorism as a social phenomenon has been developed; 2) the understanding of the social embeddedness of the phenomenon of terrorism has been substantiated; 3) the relationship between terrorism and the crisis of public trust in contemporary society have been problematized; 4) the first empirical study on the institutional readiness of Bulgarian schools to respond to terrorist threats has been conducted; 5) specific regulatory, organizational, and personnel deficiencies in the system for prevention and response to terrorist threats in the school environment have been identified; 6) practical recommendations have been proposed for improving institutional preparedness, inter-institutional coordination, and building a sustainable culture of security in the educational environment. The dissertation is theoretically and methodologically sound and has scientific and practical significance.

13. Assessment of the publications related to the dissertation

Four independent publications on the topic of the dissertation have been presented. They demonstrate the author's sustained interest in researching the social aspects of terrorism. I cannot ascertain the presence of plagiarism in the publications.

14. Assessment of the dissertation abstract

The dissertation abstract accurately reflects the structure and content of the dissertation. It contains information about the scientific and applied scientific contributions of the dissertation research. A list of publications related to the dissertation topic is also provided.

15. Critical comments, recommendations, and questions

I have the following recommendations:

3. The author should continue her scientific research on terrorism from a sociological perspective and expand her analysis of the impact of terrorism on the security of public institutions;
4. A set of socio-demographic questions should be added to the questionnaire used to survey 98 representatives of different Bulgarian schools (*Appendix No. 3. Questionnaire*).

16. Conclusion

The dissertation entitled “**Social Dimensions of Terrorism. Impact on the Security of Public Institutions: on the Example of Bulgarian Schools**” contains scientific and applied research results that represent an original contribution to science and meet the requirements of the Act of the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria (ADASRB), the Regulations for the Implementation of the ADASRB and the Regulations for academic activities at the University of National and World Economy. I give a positive evaluation of the dissertation and **propose the scientific jury to award its author, Radina Nikolaeva Velikova**, the Educational and Scientific degree “Doctor” in the field of Higher education 3. Social sciences, Economics and Law Sciences, *Professional field 3.1. Sociology, Anthropology and Cultural Sciences*, in the scientific specialty “Sociology”

27.02.2026
Blagoevgrad

Signature:
Assoc. Prof. Dr. Petrana Stoykova